

*Granskning av
årsredovisning
2015*

Landstinget Dalarna

Emil Forsling
Auktoriserad revisor

Fredrik Winter
Revisor

Mars 2016

Innehållsförteckning

2.1.	Bakgrund	3
2.2.	Revisionsfråga och metod	3
3.1.	Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning	5
3.1.1.	Förvaltningsberättelse	5
3.1.1.1.	Översikt över utvecklingen av verksamheten	5
3.1.1.2.	Investeringsredovisning.....	6
3.1.1.3.	Driftredovisning	6
3.1.2.	Balanskrav	7
3.1.3.	God ekonomisk hushållning	8
3.1.3.1.	Finansiella mål	8
3.1.3.2.	Mål för verksamheten	9
3.1.3.3.	Granskning av nämnden för kostsamverkan i Mora.....	10
3.1.3.4.	Granskning av hjälpmedelsnämnden	10
3.2.	Rättvisande räkenskaper	11
3.2.1.	Resultaträkning	11
3.2.2.	Balansräkning.....	12
3.2.2.1.	Anläggningstillgångar	12
3.2.2.2.	Omsättningstillgångar	12
3.2.2.3.	Avsättningar	12
3.2.3.	Kassaflödesanalys.....	13
3.2.4.	Sammanställd redovisning	13
3.2.5.	Tilläggsupplysningar	13

1. Sammanfattning

PwC har på uppdrag av Landstingets förtroendevalda revisorer granskat Landstinget Dalarnas årsredovisning för perioden 2015-01-01 – 2015-12-31. Uppdraget ingår som en obligatorisk del av revisionsplanen för år 2015.

Syftet med granskningen är att ge de förtroendevalda revisorerna ett underlag för sin bedömning av om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lagens krav och god redovisningssed samt om resultatet är förenligt med de mål som fullmäktige beslutat. Revisorernas uttalande avges i den bedömning som de avlämnar till fullmäktige i samband med att årsredovisningen behandlas.

- *Vi bedömer att årsredovisningen huvudsakligen redogör för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen.*
- *Vi bedömer att Landstingets ekonomiska situation och utveckling är mycket oroande och att Landstinget 2015 inte lever upp till kommunallagens krav på en ekonomi i balans (KL 8:5 a-b).*
- *Vi bedömer den finansiella måluppfyllelsen som mycket svag då inget av de finansiella målen bedöms som uppfyllda.*

Förvaltningsberättelsen innehåller en uppföljning av de fem finansiella mål som fullmäktige har angivit i 2015 års budget. Vi bedömer att inget av målen uppnås under 2015. Vi noterar särskilt det negativa resultatet och den negativa soliditeten i Landstinget Dalarna. Två nyckeltal som visat negativ utveckling de senaste åren och påvisar Landstinget Dalarnas svaga ekonomiska ställning inför framtiden.

Totalt uppgår landstingets pensionsåtagande inkl löneskatt till 7,8 (7,8) mdkr och landstinget står inför stora pensionsutbetalningar i framtiden. Avsättning till pensionsmedel planeras och i finansplan 2015-2018 ingår ytterligare placeringar om 400 mkr över fyra år, placeringar som ännu inte påbörjats. Målet anger att placeringen skall ske med i genomsnitt 100 mkr per år under 4 år och att detta uppnås genom att 2017 och 2018 avsätta 200 mkr per år. Landstinget påvisar att målet för 2015 uppnås genom att det inte finns budgeterat någon avsättning 2015. Vi delar inte denna uppfattning då en måluppfyllelse inte kan uppnås genom att inte göra någonting under två år och redan år 1 räkna redovisa en måluppfyllelse som krävs år 3 och år 4. Vi anser inte att målet med en genomsnittlig avsättning om 100 mkr per år under 4 år är uppfylld i årsredovisningen för 2015.

- *Vi bedömer verksamhetsmålen i nämndernas måluppfyllelse som god.*

Enligt KL 8 kap 5§ skall det i budgeten anges mål och riktlinjer som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning, både finansiella mål samt mål för verksamheten. Dessa ska sedan följas upp i förvaltningsberättelsen. I årsredovisningen redovisas Landstinget Dalarnas finansiella mål kopplade till god ekonomisk hushållning vilka

återfinns i Finansplanen 2015-2018. Däremot så saknas verksamhetsmål avseende god ekonomisk hushållning och därmed även en uppföljning i förvaltningsberättelsen. Landstingsplanen anger uppdrag till verksamheten några fastställda verksamhetsmål för god ekonomisk hushållning finns ej fastställda.

Nämndernas redovisning av sitt uppdrag sker på ett tydligt sätt där det framgår de övergripande mål/uppdrag som fullmäktige beslutat om för respektive verksamhet.

Vi har i vår bedömning av nämndernas måluppfyllelse beräknat andelen helt uppnådda mål, delvis uppnådda samt ej uppnådda mål. Bedömningen har sedan gjorts utifrån en skala som går från "mycket svag" till "mycket god". Vid genomgång av den måluppföljning som presenteras i årsredovisningen har vi noterat att andelen av årets mätta mål som är uppfyllda i sin helhet uppgår till 65%, andelen delvis uppnådda mål uppgår till 32% och andelen ej uppnådda mål 3%. Detta gör att vi bedömer måluppfyllelsen som god. (se avsnitt 3.1.4)

- *Vi bedömer trots ovanstående att årsredovisningen i allt väsentligt uppfyller kraven på rättvisande räkenskaper och är upprättad enligt god redovisningssed.*

2. Inledning

2.1. Bakgrund

I den kommunala redovisningslagen (KRL) regleras externredovisningen för kommuner och landsting. I lagen finns bestämmelser om årsredovisningen. Vidare regleras den kommunala redovisningen av uttalanden från Rådet för kommunal redovisning (RKR) och i tillämpliga delar av Redovisningsrådet och Bokföringsnämndens normering.

Revisionsobjekt är Landstingsstyrelsen som enligt kommunallagen är ansvarig för årsredovisningens upprättande.

När det gäller nämndernas redovisning, skall den enligt kommunallagen utformas på det sätt som fullmäktige bestämmer.

2.2. Revisionsfråga och metod

Revisorerna har bl. a. till uppgift att pröva om räkenskaperna är rättvisande. Inom ramen för denna uppgift bedöms om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lag om kommunal redovisning (kap 3 – 8). Vidare ska revisorerna enligt kommunallagen (9:9a) avge en skriftlig bedömning av om resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de mål fullmäktige beslutat om. Bedömningen ska biläggas årsbokslutet. Detta sker inom ramen för upprättandet av revisionsberättelsen.

Granskningen, som sker utifrån ett väsentlighets- och riskperspektiv, ska besvara följande revisionsfrågor:

- Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen? Med verksamhetens utfall avses utfallet i förhållande till fastställda mål och ekonomiska ramar.
- Har balanskravet uppfyllts och hanteras eventuella underskott i enlighet med balanskravets regler?
- Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?
- Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande? Med rättvisande avses följsamhet mot lag, rekommendationer och god redovisningssed.

Granskningen av årsredovisningen omfattar:

- förvaltningsberättelse (inkl. drift- och investeringsredovisning)
- resultaträkning
- kassaflödesanalys

- balansräkning
- sammanställd redovisning

Bilagor och specifikationer till årsredovisningens olika delar har granskats.

Vi har även bedömt landstingets ekonomiska ställning och utveckling, efterlevnaden av balanskravet och om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de mål för god ekonomisk hushållning som fullmäktige beslutat om.

Vidare har vi också inom ramen för granskningen av årsredovisningen bedömt nämndernas redovisningar av hur de fullgjort sitt uppdrag från fullmäktige. Granskningen baseras på nämndernas rapportering till fullmäktige såsom den presenteras i årsredovisningen

Granskningen har utförts enligt god revisionsledning för kommuner och landsting. Det innebär att granskningen planerats och genomförts ur ett väsentlighets- och riskperspektiv för att i rimlig grad kunna bedöma om årsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild. Med rättvisande bild menas att årsredovisningen inte innehåller fel som påverkar resultat och ställning eller tilläggsupplysningar på ett sätt som kan leda till ett felaktigt beslutsfattande. Granskningen omfattar därför att bedöma ett urval av underlagen för den information som ingår i årsredovisningen. Då vår granskning av den anledningen inte varit fullständig utesluter den inte att andra än här framförda brister kan förekomma.

Granskningen har introducerats genom kontakter och samplanering med landstingets ekonomikontor. Granskningen har utförts enligt god revisionsledning med utgångspunkt i SKYREV:s utkast "Vägledning för redovisningsrevision i kommuner och landsting". Vägledningen baseras på ISA (International Standards on Auditing). Som framgår av vägledningen kan implementeringen ske successivt varför tillämpliga ISA helt eller delvis har följts. Granskningen har skett genom intervjuer, dokumentgranskning, granskning av räkenskapsmaterial och i förekommande fall registeranalys.

Vår granskning och våra synpunkter baseras på det utkast till årsredovisning som presenterades 2016-03-15. Landstingsstyrelsen fastställer årsredovisningen 2016-04-11.

Rapportens innehåll har sakgranskats av ekonomichef och redovisningschef.

3. Granskningsresultat

3.1. Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning

3.1.1. Förvaltningsberättelse

3.1.1.1. Översikt över utvecklingen av verksamheten

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att förvaltningsberättelsens översikt och upplysningar i all väsentlighet överensstämmer med kraven i KRL.

Analys och rättvisande bedömning av ekonomi och ställning

Analysen av årets resultat och den ekonomiska ställningen ger en rättvisande bild.

Förvaltningsberättelsen beskriver Landstinget Dalarnas vision och övergripande finansiella mål som beslutades i landstingsplanen avseende 2015-2018.

Förvaltningsberättelsen innehåller samtliga verksamheters uppfyllelse av deras uppdrag, viktiga händelser, ekonomi och framtid och den innefattar även en omvärldsanalys där det kortfattat beskrivs hur resultatet totalt för landets landsting utvecklats sedan föregående år.

Förvaltningsberättelsen innehåller uppgifter om pensionsåtagande och pensionsmedelsförvaltning. Under avsnittet "Ekonomi" beskrivs och redovisas finansiella nyckeltal som ger uttryck för god ekonomisk hushållning i det finansiella perspektivet. Vi noterar likt tidigare år att inget av de finansiella målen uppnåddes avseende 2015.

Händelser av väsentlig betydelse

I förvaltningsberättelsen redovisas på ett tydligt sätt väsentliga händelser som inträffat under och delvis efter räkenskapsåret. Redovisningen sker under respektive nämnds verksamhetsberättelse.

Förväntad utveckling

Av årsredovisningen framgår i viss omfattning den förväntade utvecklingen inom olika verksamheter. Varje nämnd redovisar framtida viktiga händelser under separat avsnitt.

Väsentliga personalförhållanden

Förvaltningsberättelsen innehåller ett separat avsnitt avseende personal. Den obligatoriska redovisningen av sjukfrånvaro redovisas enligt KRL 4:1 a, det vill säga frånvaron specificeras på lång- och korttidsfrånvaro, män och kvinnor samt åldersindelad.

Den totala sjukfrånvaron har ökat i jämförelse med 2014, från 6,2% till 6,8%, (2013 var motsvarande siffra 5,6%).

I övrigt lämnar den personalekonomiska redovisningen ett flertal uppgifter om personalen i form av diagram och löpande text. Även bedömning av måluppfyllelse utifrån uppdragen fastställda i landstingsplanen har gjorts under detta avsnitt. Bedömningen visar på att övervägande del av målen har uppnåtts eller är delvis uppnådda.

Gemensam förvaltningsberättelse

Förvaltningsberättelsen omfattar en beskrivning av den samlade verksamhetens organisation och särskilda upplysningar om ekonomi och verksamhet i koncernföretagen samt stiftelser och gemensamma nämnder i enlighet med RKR 8.2.

Obligatorisk information enligt KRL och RKR:s rekommendationer

I förvaltningsberättelsen redovisas upplysningar om pensionsmedel och pensionsförpliktelser i enlighet med RKR 7.1 som en del av uppföljningen av fullmäktiges föreskrifter om förvaltningen av pensionsmedel.

3.1.1.2. Investeringsredovisning

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att investeringsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av årets investeringar.

Investeringsredovisningen visar totala investeringar per nämnd och i jämförelse med föregående år och budget. En särskild redovisning över större investeringsprojekt görs avseende IT och investeringar inom Hälso- och sjukvården samt avseende fastigheter på ett tydligt sätt.

Investeringarna uppgår totalt till 386 (411) mkr under 2015 vilket är 25 mkr lägre jämfört med föregående år och 210 mkr lägre än budget. Avvikelsen mot budget var även föregående år kraftig. Om Landstinget avstår nödvändiga investeringar på det finansiella läget med svag kassalikviditet och betydande underskott riskerar framtida verksamhet att undergrävas då investeringsbehovet kan bli eftersatt.

3.1.1.3. Driftredovisning

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att driftredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av hur utfallet förhåller sig till av fullmäktige beslutad budget.

Nämndernas budgetavvikelse samt förändringen från avvikelsen i prognosen per sista december redovisas i tabellen nedan:

DRIFTREDOVISNING

(Mkr)	Budgetnetto inkl avkastningskrav	Resultatnetto	Budgetavvikelse
Landstingsstyrelsen	-7 281	-7 578	-297
Hälso- och sjukvård	-5 291	-5 595	-304
Hälsoval - Beställare	-1 209	-1 210	-1
Central förvaltning övrigt	-521	-522	-1
Finansförvaltning	-206	-202	4
Hjälpmedel Landstinget Dalarna	-54	-50	4
Fastighetsnämnd	19	24	5
Servicenämnd	3	4	1
Kultur och bildningsnämnd	-140	-140	0
Tandvårdsnämnd	-201	-195	6
Folktandvården	-168	-166	3
Beställarenheten	-33	-29	4
Patientnämnd	-5	-5	0
Revision	-6	-6	0
Hjälpmedelsnämnden Dalarna	-3	-2	1
Justering finansiella poster		4	4
Summa driftredovisning	-7 614	-7 894	-280
Återbetalning AFA		48	48
Skatter, statsbidrag, finansnetto	7 700	7 747	47
ÅRETS RESULTAT	86	-99	-185

Av tabellen framgår att avvikelsen för Hälsa- och sjukvård i jämförelse med budget är -304 mkr och utgör ensamt mer än hela avvikelsen för landstinget. Kostnadsnivån är fortsatt hög i förhållande till budget vilket varit fallet sedan senare delen av 2012. Underskottet beror till stor del på att bemanningen blev mer kostsam än budgeterat.

Det är enligt vår bedömning viktigt att det långsiktiga arbetet med att anpassa verksamheten till de ekonomiska ramarna fortsätter främst inom hälso- och sjukvården och dess verksamheter.

3.1.2. Balanskrav

Bedömning och iakttagelser

Landstinget Dalarna har sedan balanskravet infördes i Kommunallagen redovisat stora underskott och per 2013-12-31 uppgick ackumulerat underskott att återställa till 803 mkr. Samtidigt uppgick eget kapital enligt årsredovisningen till ett underskott om 124 mkr, skillnaden 679 mkr valde landstingsfullmäktige att justera i november 2014. Efter det tillkom det negativa resultatet 2014 samt det negativa resultatet 2015.

Årets resultat uppgår till -99 mkr vilket läggs till det underskott om 299 mkr som återstår efter bortskrivningen.

År	Balanskravsresultat (Mkr)	Ackumulerat underskott
2000	-159	-159
2001	-163	-322
2002	-162	-484
2003	-254	-738
2004	-5	-743
2005	99	-644
2006	119	-525
2007	17	-508
2008	-175	-683
2009	-121	-805
2010	-94	-899
2011	15	-884
2012	-49	-932
2013	129	-803
2014 LF Beslut	+679	-124
2014	-175	-299
2015	-99	-398

Landstinget Dalarna lever därmed inte upp till Kommunallagens krav om att underskott ett enskilt år skall återställas under de tre kommande åren.

I finansplanen 2015-2018 anges åtgärder för ekonomi i balans och åtgärdsplanens fokusområden är Hälso- och sjukvården och mer ingående en genomlysning av samtliga fyra divisioners effektivitet samt produktions- och kapacitetsstyrning. Vidare vill de uppnå effektiva och stabila bemanningsstrukturer där sjukvårdskompetens i första hand skall riktas mot direkt patientomhändertagande.

3.1.3. God ekonomisk hushållning

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer den finansiella måluppfyllelsen som mycket svag.

Vi bedömer utifrån årsredovisningens återrapportering verksamhetsmålen uppfyllelse som svag.

Enligt KL 8 kap 5§ skall det i budgeten anges mål och riktlinjer som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning, både finansiella mål samt mål för verksamheten. Dessa ska sedan följas upp i förvaltningsberättelsen.

3.1.3.1. Finansiella mål

I årsredovisningen görs en överskådlig avstämning mot landstingets finansiella mål som fastställts i budget 2015:

Finansiellt mål, fastställt av fullmäktige i budget 2015	Utfall 2014	Måluppfyllelse, LS bedömning
Resultatet enligt balanskravet skall vara ett överskott på minst 1% av skatte- och statsbidragsintäkter (Sänkt från tidigare mål om 2%).	Årets resultat uppgår till -1,3%	<i>Målet uppnås ej.</i>
Soliditeten ska öka med minst 3 procentenheter per år. Budget för 2015 var dock -2.	Årets resultat uppgår till -10.	<i>Målet uppnås ej.</i>
Placerade pensionsmedel Placerade pensionsmedel ska öka med minst 100 mkr per år i genomsnitt över en 4-årsperiod, Mkr	Årets nivå uppgår till 432 vilket är över budget men bedöms inte ge måluppfyllelse då genomsnittet inte nåtts de senaste fyra åren.	<i>Målet uppnås ej.</i>
Likviditeten ska fortlöpande vara sådan att långsiktig bestående upplåning inte behöver ske. Målet 2015 var 56 mkr.	Likviditeten har försämrats sedan föregående års 48 mkr vid årsskiftet och uppgår till 26 mkr.	<i>Målet uppnås ej.</i>
Den skattefinansierade verksamhetens nettoinvesteringar ska till 80% vara självfinansierade sett över en fyraårsperiod (sänkning av tidigare mål om 100%). Målet 2015 var 66%.	Självfinansieringsgraden har ökat från 26% till 53%.	<i>Målet uppnås ej.</i>

Måluppfyllelsen för de finansiella målen är i enlighet med tabellen ovan mycket svag. Inget av målen uppnås under 2015. Negativt eget kapitalet och den negativa soliditeten i Landstinget Dalarna visar på negativ utveckling de senaste åren och konstaterar Landstinget Dalarnas svaga ekonomiska ställning inför framtiden.

3.1.3.2. Mål för verksamheten

I årsredovisningen redovisas Landstinget Dalarnas finansiella mål kopplade till god ekonomisk hushållning vilka återfinns i Finansplanen 2015-2018. Däremot så saknas där verksamhetsmål avseende god ekonomisk hushållning och därmed även en uppföljning i förvaltningsberättelsen. Landstingsplanen anger uppdrag till verksamheten några fastställda verksamhetsmål för god ekonomisk hushållning finns ej fastställda.

Verksamheternas uppföljning av erhållna uppdrag redovisas i årsredovisningen under respektive verksamhet.

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att nämndernas redovisningar innehåller redovisning av utfallet av årets verksamhet i förhållande till fastställda uppdrag och riktlinjer samt de föreskrifter som gäller för verksamheten.

I förvaltningsberättelsen återfinns respektive nämnds verksamhetsberättelse som innefattar bedömning av måluppfyllelse, ekonomisk analys samt beskrivning av

väsentliga händelser under och efter räkenskapsåret. Redovisningen av måluppfyllelsen presenteras i tabellform med stoppljusmarkering för att beskriva vilka som är uppfyllda, delvis uppfyllda eller ej uppfyllda. Därefter följer en kortfattad beskrivning kring arbetet med målen.

Vi har i vår bedömning av måluppfyllelsen beräknat andelen helt uppnådda mål, delvis uppnådda samt ej uppnådda mål. Bedömningen har sedan gjorts utifrån nedanstående skala som går från ”mycket svag” till ”mycket god”.

Om 85-100% av årets bedömda verksamhetsmål är uppfyllda i sin helhet: Uppfyllelsen av verksamhetsmålen är enligt årsredovisningen mycket god.
Om 60-84% av årets bedömda verksamhetsmål är uppfyllda i sin helhet: Uppfyllelsen av verksamhetsmålen är enligt årsredovisningen god.
Om 30-59% av årets bedömda verksamhetsmål är uppfyllda i sin helhet: Uppfyllelsen av verksamhetsmålen är enligt årsredovisningen svag .
Om 0-29% av årets bedömda verksamhetsmål är uppfyllda i sin helhet: Uppfyllelsen av verksamhetsmålen är enligt årsredovisningen mycket svag.

Vid genomgång av den måluppföljning som presenteras i årsredovisningen 2015 har vi noterat att andelen av årets mätta mål som är uppfyllda i sin helhet uppgår till 65% vilket gör att vi bedömer måluppfyllelsen som god. Andelen delvis uppnådda mål uppgår till 32% och andelen ej uppnådda mål 3%.

Vi konstaterar att de övergripande uppdrag som fullmäktige har beslutat om i landstingsplanen för respektive verksamhet inte är utformade på ett sätt så att de på ett enkelt sätt kan följas upp och mätas. De bedöms inte motsvara KLs krav på verksamhetsmål för god ekonomisk hushållning. Detta visar sig även genom att kopplingen till de mål som verksamheterna sedan har arbetat fram inte är helt tydlig.

3.1.3.3. Granskning av nämnden för kostsamverkan i Mora

Vårt revisionsuppdrag innehåller en särskild del angående granskning av nämnden för kostsamverkan i Mora.

Granskningen av nämndens räkenskaper har utförts som den del i Landstinget Dalarna den utgör. Under 2015 har Landstinget Dalarna haft fortsatta svårigheter att uppnå de garanterade volymerna som är fastslagna i Samverkansavtalet (93%). Mora Kommun uppfyller sina garanterade volymer (100,2%).

Nämnden uppnår inte sina fastställda mål för 2015. Mål om kostnader per portion vad gäller livsmedel uppfylls ej medan mål om miljömärkta livsmedel och totalkostnad per portion delvis uppfylls.

3.1.3.4. Granskning av hjälpmedelsnämnden

Vårt revisionsuppdrag innehåller även en särskild del angående granskning av hjälpmedelsnämnden.

Från årsskiftet 2014 delades LD Hjälpmedel in i två förvaltningar, Hjälpmedel Landstinget Dalarna som finns under Landstingsstyrelsen samt Hjälpmedel Dalarna som finns under Hjälpmedelsnämnden som är gemensam med länets kommuner.

Hjälpmedel Dalarna når helt eller delvis upp till sina verksamhetsmål för 2015. Vid uppföljning av mål för nyckeltal/kvalitet är dock måluppfyllelsen lägre där 4 av 7 mål inte uppfylls.

3.2. Rättvisande räkenskaper

3.2.1. Resultaträkning

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att resultaträkningen uppfyller KRL:s krav och i övrigt är upprättad i enlighet med god redovisningssed.

Vi bedömer att resultaträkningen ger en i allt väsentligt rättvisande bild av årets resultat.

Nedan redovisas resultaträkningens utfall jämfört med föregående år och budget 2014.

Resultaträkning	Budget 2015	Utfall 2015	Utfall 2014	Utfall 2013
Verksamhetens intäkter		1 297	1 212	1 150
Jämförelsestörande intäkt		48		99
Verksamhetens kostnader	-7 314	-8 887	-8 552	-8 071
Avskrivningar	-300	-304	-280	-246
Verksamhetens nettokostnader	-7 614	-7 846	-7 620	-7 068
Skatteintäkter	5 952	5 933	5 696	5 556
Generella statsbidrag	1 802	1 814	1 776	1 698
Finansiella intäkter	7	61	21	8
Finansiella kostnader	-61	-61	-48	-65
Jämförelsestörande finansiell kostnad				-228
Årets resultat	86	-99	-175	-99
Årets resultat enligt balanskravet		-99	-175	129

Vi noterar att ökningen av skatter och statsbidrag enligt resultaträkningen är högre (3,68%) än ökningen av nettokostnaden (2,97%). Detta är en positiv förändring jämfört med föregående år då kostnadsutvecklingen var högre än intäktsutvecklingen.

Årets resultat uppgår till -99 mkr (budgeterat resultat 86 mkr), föregående års resultat var ett negativt resultat om -175 mkr. Hälso- och sjukvården redovisar ett underskott i jämförelse med budget med -304 (-287) mkr.

Utfallet för läkemedel, stafettläkare och högspecialiserad vård har under en följd av år avvikit kraftigt negativt mot budget.

<i>Läkemedelskostnader</i>			<i>Stafettläkare</i>			<i>Högspecialiserad vård</i>		
År	Utfall	Budget	År	Utfall	Budget	År	Utfall	Budget
2006	751,0	746	2006	83,0	47	2006	335,0	312
2007	792,6	760	2007	97,2	56	2007	332,2	328
2008	830,5	783	2008	112,6	63	2008	397,9	347
2009	855,5	830	2009	101,9	73	2009	385,3	377
2010	882,5	804	2010	106,4	61	2010	435,0	388
2011	881,3	841	2011	107,0	75	2011	456,3	441
2012	866	853	2012	124,9	98	2012	445,3	467
2013	835	828	2013	159,8	117	2013	455,5	462
2014	878	835	2014	192	141	2014	477	471
2015	934	913	2015	177	130	2015	501	496

3.2.2. Balansräkning

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att balansräkningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av tillgångar, avsättning, skulder och eget kapital.

Balansräkningen är uppställd enligt KRL och omfattar tillräckliga noter. Bilagor och specifikationer finns i tillräcklig omfattning.

Vår bedömning är att tillgångarna, avsättningarna och skulderna existerar, är fullständigt redovisade, rätt periodiserade och har värderats enligt principerna i KRL.

3.2.2.1. Anläggningstillgångar

Årets investeringar uppgår till 386 mkr varav ca 177 mkr avser fastighetsinvesteringar. Den största delen 167 (189 mkr) stod landstingsstyrelsen för fördelat på central förvaltning 45 mkr, hälso- och sjukvård 64 mkr, ambulanshelikopter 57 mkr och hjälpmedel 1 mkr. Investeringsverksamheten har de senaste två åren avvikit negativt från budget. Orsakerna till att investeringar ej genomförts torde vara likviditet och resultatutvecklingen. Det är av stor vikt att Landstinget genomför för verksamheten nödvändiga investeringar.

3.2.2.2. Omsättningstillgångar

Omsättningstillgångarna har ökat med 35 mkr jämfört med föregående år vilket anses som en relativt liten förändring.

Totalt är nu 432 (415) mkr placerade i pensionsportföljen, under 2015 placerades 17 mkr vilket innebär att landstinget ligger efter plan att sätta av 100 mkr/år i snitt 2014-2017. På bokslutsdagen finns placeringar i aktier samt räntebaserade fonder vars marknadsvärde uppgår till 493 (507) mkr.

3.2.2.3. Avsättningar

Landstingets skuld för förmånsbestämda pensioner intjänade från och med 1998 redovisas som en avsättning i balansräkningen. Under 2015 har avsättningen ökat med 181 mkr inklusive löneskatt.

Totalt pensionsåtagande inklusive löneskatt uppgår till 7 756 mkr (7 751). Marknadsvärdet på finansiella placeringar för pensionsmedel uppgår till 492 (507) mkr vilket innebär en återlåning om 7 264 (7 244) mkr. Återlåningen visar bristen på finansiella tillgångar för att svara upp mot pensionsåtagandet. Det är av stor vikt att en pensionsreserv byggs upp.

3.2.3. Kassaflödesanalys

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att kassaflödesanalysen redovisar landstingets finansiering och investeringar. Kassaflödesanalysen är upprättad på ett sätt som överensstämmer med RKR:s rekommendation 16.2. Innehållet i kassaflödesanalysen överensstämmer med motsvarande uppgifter i övriga delar av årsredovisningen.

Årets kassaflöde är negativt om 20 (120) mkr, totalt kassaflöde från löpande verksamhet uppgår dock till +210 (470) mkr. Kassaflöde från investeringar uppgår till -434 (-411) mkr.

3.2.4. Sammanställd redovisning

Bedömning och iakttagelser

I Landstingets årsredovisning saknas, liksom tidigare år, en sammanställd redovisning.

Landstinget anser att en sammanställd redovisning omfattande de bolag där man har ett betydande inflytande inte tillför något informationsvärde då Landstingets andel av koncernföretagens omsättning och balansomslutning understiger de gränsvärden som anges i RKR 8.2.

Vi bedömer att Landstinget i enlighet med RKR 8.2 inte är skyldig att upprätta en sammanställd redovisning.

3.2.5. Tilläggsupplysningar

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att årsredovisningens tilläggsupplysningar uppfyller KRL:s krav och i övrigt lämnas i enlighet med god redovisningssed, innebärande att:

- Tillämpade redovisningsprinciper beskriver varje särskild redovisningsprincip och eventuella förändringar av dessa som årsredovisningens intressenter måste känna till för att rätt förstå årsredovisningens innehåll.
- Viktiga uppgifter och poster i förvaltningsberättelse, resultat- och balansräkning samt kassaflödesrapport specificeras och preciseras i notupplysningar som krävs i KRL respektive RKR:s rekommendationer samt god redovisningssed i övrigt.